

رابطه گذراندن اوقات فراغت دانشجویان با گرایش آنها به بزهکاری با تاکید بر

فعالیت های ورزشی

فرشته کتبی^۱

سید محمد حسین رضوی^۲

حسن نقی زاده^۳

تاریخ دریافت مقاله: ۱۳۹۳/۴/۸

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۳۹۳/۵/۱۵

یکی از حوزه های مهم مرتبط با مسئله بزهکاری جوانان، حوزه اوقات فراغت و به طور خاص فعالیت بدنی است. بدین سبب، در مطالعه حاضر رابطه گذراندن اوقات فراغت با گرایش به بزهکاری در دانشجویان پسر دانشگاه یزد با تاکید بر فعالیت های ورزشی بررسی شد. روش این تحقیق، توصیفی از نوع همبستگی می باشد که به شکل میدانی انجام گرفت. از بین کل جامعه آماری تحقیق، بر اساس روش نمونه گیری تصادفی و با توجه به جدول مورگان تعداد ۳۶۴ فرد فاقد بیماری های روانی به عنوان حجم نمونه انتخاب شدند. اطلاعات لازم توسط پرسشنامه ها- بعد از تایید روایی و اعتبار آنها- جمع آوری گردیدند و توسط آزمون های آماری پیرسون، رگرسیون و تحلیل عاملی در سطح معنی داری $\alpha=0/05$ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. نتایج نشان داد که بیشترین ابعاد بزهکاری دانشجویان به ترتیب در بعد خرابکاری قوی، دزدی و تقلب، خرابکاری ضعیف و در نهایت کجروی فرهنگی بوده است. همچنین، بین اوقات فراغت سازمان نیافته و بزهکاری رابطه معنی دار مثبت مشاهده گردید. نتایج مدل رگرسیونی نشان داد که وقت تلف کردن، جامعه پذیری بدون نظارت و اوقات فراغت سازمان یافته با همدیگر ۳۷ درصد از تغییرات بزهکاری دانشجویان را تبیین کرده است. بدین ترتیب، افزایش فعالیت های اوقات فراغتی سازمان یافته با نظارت اجتماعی موجب کاهش گرایش به بزهکاری در دانشجویان می شود.

واژگان کلیدی: اوقات فراغت، بزهکاری، دانشجویان، فعالیت ورزشی و دانشگاه یزد

E-mail : f.kotobe@yahoo.com

۱. دانشجوی دکتری مدیریت ورزشی، دانشگاه شمال (نویسنده مسئول)

۲. دانشیار دانشگاه شمال

۳. دانشجوی دکتری تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه اردکان

اوقات فراغت و نحوه گذران آن از مباحثی است که پس از انقلاب صنعتی به موضوعی مهم بدل شده است. پس از انقلاب صنعتی، دسترسی فزاینده انسان به فن آوری جدید باعث شده است اوقات فراغت در هفته تا حدود دو برابر افزایش یابد. (امیرتاش، ۱۳۸۳: ۳۷) انجمن بین المللی جامعه شناسی، فراغت را چنین تعریف نموده است: « فراغت عبارت است از اشتغالاتی که فرد به میل خود برای استراحت یا تفریح و یا به منظور توسعه آگاهی و فراگیری غیر انتفاعی و مشارکت اجتماعی، داوطلبانه بعد از رهایی از الزامات شغلی - خانوادگی، مذهبی و اجتماعی بدان می پردازد. (نمازی زاده، ۱۳۷۹: ۶۴) هوگو ون در پل^۱ اوقات فراغت را از زمان هایی که انسان به دنبال نیازهای ضروری زندگی است، جدا می کند و آن را زمانی می داند که فرد می تواند آزادانه فعالیت های خود را انجام دهد. (راجک، ۲۰۰۶: ۴۷) نحوه گذراندن اوقات فراغت باتوجه به عواملی از قبیل سن، شغل، میزان تحصیلات، علاقه، وضعیت درآمد، محل زندگی، تعداد اعضای خانواده، دسترسی به امکانات گذران اوقات فراغت و دیگر عوامل مختلف تاثیرگذار، تغییر می کند. (صفانیا، ۱۳۷۹: ۱۲۷) اوقات فراغت به عنوان یک الگوی منظم رفتاری، خود را به افراد جامعه تحمیل می کند و در مقیاس یک نهاد اجتماعی کارکرد متفاوتی دارد. براین اساس به عنوان یک نهاد اجتماعی، نیازهای اجتماعی افراد جامعه را تأمین می کند. گذران مناسب اوقات فراغت وسیله موثری برای پرورش توان فکری، جسمی و اخلاقی افراد بوده و عاملی برای جلوگیری از کجروی های اجتماعی و اخلاقی است. (تندنویس، ۱۳۷۸: ۱۵۱) در کشور ما به اوقات فراغت مردم کمتر توجه شده و علت این امر آن است که اوقات فراغت هنوز جایگاه واقعی خود را در جامعه پیدا نکرده است. به بیان دیگر، برنامه ریزی های مسئولان و خانواده ها برای اوقات فراغت دانشجویان نا کافی است و رضایت خاطر آنها را تأمین نمی کند که همه این شرایط در بعدی، منشاء انحرافات اجتماعی و اخلاقی خواهد شد. از سوی دیگر، اطلاعات آماری نشان می دهند رشد بزهکاری که مرتبط با سنین جوانی می باشد، در سال های اخیر در حال افزایش است. (علیوردی نیا، ۱۳۸۷: ۱۳۳) البته، فعالیت های مفید و سازنده ای نیز جهت سپری کردن اوقات فراغت وجود دارد که ورزش و تربیت بدنی، یکی از فعالیت های مثبت و سازنده در پر کردن اوقات فراغت دانشجویان به شمار می آید.

^۱.Hugo van der pole

در زمینه اوقات فراغت پژوهش های متعددی در داخل و خارج کشور انجام شده است؛ از جمله لطفی کاشانی و وزیری، طی پژوهشی که بر روی ۲۲۲ دانشجوی دختر و پسر انجام دادند گزارش کردند که ۱۶ شیوه گذران اوقات فراغت رایج در بین این دانشجویان به ترتیب اولویت عبارت اند از: گوش کردن به موسیقی، مطالعه کتاب، گردش، تماشای تلویزیون، خوابیدن، بیکاری، خواندن روزنامه، گردش با دوستان، ورزش، خواندن مجله، تماشای فیلم های ویدیویی، گوش دادن به رادیو، کارهای هنری و رفتن به سینما و تئاتر که این نشان دهنده آن است که در جامعه مورد پژوهش، ورزش کردن در اولویت نهم گذران اوقات فراغت قرار داد. (لطفی کاشانی ۱۳۷۴:۲۸) خواجه نوری و هاشمی نیا، رابطه اوقات فراغت و بزهکاری را در دانش آموزان دبیرستانی شهر شیراز بررسی کرده اند و نشان داده اند که بین فعالیت های اوقات فراغتی سازمان یافته و رفتارهای بزهکارانه رابطه منفی وجود دارد، اما بین فعالیت های فراغتی سازمان نیافته و بزهکاری رابطه معنادار مثبتی دیده نمی شود. نتایج این تحقیق نشان داد که چهار متغیر وقت تلف کردن، جنسیت، جامعه پذیری بدون نظارت و اوقات فراغت سازمان یافته بر روی هم ۲۳ درصد تغییرات متغیر بزهکاری را تبیین کرده اند. (خواجه نوری، ۱۳۸۹:۳۱) احمدی و همکاران، نشان داده اند که بین نحوه اوقات فراغت و بزهکاری رابطه معناداری وجود دارد. (احمدی، ۱۳۸۰:۱۹۳) مشکانی و مشکانی، در مطالعه خود بر روی گروهی از جوانان شهر تهران بین گذران اوقات فراغت و بزهکاری رابطه معنی داری نیافتند. (مشکانی ۱۳۸۱:۳) علیوردی نیا و آرمان مهر، در مطالعه خود دریافته اند که افزایش مشغولیت ورزشی به عنوان سبک زندگی با افزایش بزهکاری رابطه مثبت و معناداری داشته است. (علیوردی نیا، ۱۳۸۷:۲۸) واگنر^۱ و همکاران، در مطالعه خود نشان دادند که به دلیل فقدان منابع اوقات فراغت برای برخی از گروه های اقلیتی، درگیر شدن جوانان در فعالیت های اوقات فراغتی سالم محدود شده است. لذا بسیاری از جوانان وقت خود را در خیابان ها سپری می کنند. (واگنر، ۲۰۰۶:۲۴۹) اسمیت^۲ و همکاران نشان دادند که شیوه زندگی بزهکارانه در دوران کودکی رابطه معنی داری با بزهکاری در دوران نوجوانی افراد دارد. (اسمیت، ۲۰۰۱:۲۲۴)

با توجه به موارد ذکر شده می توان گفت که عدم توجه و جدی نگرفتن مسئله اوقات فراغت بویژه در میان جوانان و نوجوانان، آنان را به رفتارهای ناهنجار، بی بند و باری و گرایش به رفتارهای مغایر با معیارهای اجتماعی و فرهنگی حاکم در جامعه می کشاند.

---

^۱.Wegner
^۲.Smith

روش‌شناسی پژوهش

روش تحقیق حاضر توصیفی از نوع همبستگی می‌باشد که به شکل میدانی انجام گرفت. جامعه آماری تحقیق حاضر را دانشجویان پسر مقطع کارشناسی دانشگاه یزد در نیمسال اول سال تحصیلی ۹۳-۱۳۹۲ تشکیل دادند. از بین کل حجم جامعه آماری تحقیق بر اساس روش نمونه‌گیری تصادفی و با توجه به جدول مورگان تعداد ۳۶۴ نفر فاقد بیماری‌های روانی بعنوان حجم نمونه انتخاب شدند. برای جمع‌آوری اطلاعات لازم، از پرسشنامه‌های اوقات فراغت و بزهکاری شد. پرسش‌نامه اوقات فراغت مشتمل بر ۲۳ گویه در قالب ۳ بخش (شخصی، فراغتی و ورزشی) بود. پرسش‌نامه بزهکاری شامل ۲۰ گویه در چهار بعد خرابکاری قوی، کجروی فرهنگی، خرابکاری ضعیف و دزدی و تقلب بود. روایی محتوایی و صوری پرسشنامه‌های فوق توسط ۳۰ نفر از متخصصان مورد بررسی و تایید قرار گرفت. همچنین در یک مطالعه مقدماتی تعداد ۱۵۰ پرسشنامه در بین دانشجویان توزیع شد و با استفاده از آلفای کرونباخ میزان پایایی پرسشنامه‌ها به ترتیب برای پرسشنامه‌های اوقات فراغت ۰/۹۱ و بزهکاری ۰/۸۶ بدست آمد. در مرحله بعد با توجه به هماهنگی‌های انجام شده و با توجه دانشجویان، پرسشنامه و پاسخنامه‌ها به تعداد نمونه تحقیق توسط یک تیم تحقیق بین دانشجویان هر دانشکده با توجه به جمعیت دانشجویان پسر هر دانشکده توزیع و پس از تکمیل جمع‌آوری شدند. داده‌های جمع‌آوری شده با استفاده از آزمون‌های آماری توصیفی و استنباطی در سطح معنی‌داری $p < 0/05$ با استفاده از بسته نرم‌افزاری Spss 23 و لیزرل مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند.

یافته‌های تحقیق

جدول شماره ۱، ویژگی‌های جمعیت شناختی جامعه مورد مطالعه را نشان می‌دهد.

جدول ۱: آماره های توصیفی ویژگی های جمعیت شناختی جامعه مورد مطالعه

درصد (%)	تعداد	شاخص ویژگی ها	
		۱۰۰	۳۶۴
-----	۲۰±۲/۵۱	سن (میانگین و انحراف استاندارد)	
۱۹/۷۸	۷۲	متاهل	تاهل
۸۰/۲۲	۲۹۲	مجرد	
۱۲/۹۱	۴۷	ضعیف	وضعیت اقتصادی خانواده
۴۱/۲۱	۱۵۰	متوسط	
۳۷/۳۶	۱۳۶	خوب	
۸/۵۲	۳۱	عالی	
۱۰۰	۳۶۴	کارشناسی	مقطع تحصیلی
۱۴/۰۱	۵۱	شاغل غیر رسمی	وضعیت اشتغال
۸۵/۹۹	۳۱۳	غیر شاغل	

۸۹/۸۴	۳۲۷	خوابگاهی	وضعیت سکونت
۱۰/۱۶	۳۷	شخصی	
۵۴/۶۷	۱۹۹	کمتر از ۱ سال	سابقه ورزشی
۳۴/۳۴	۱۲۵	۱ الی ۳ سال	
۱۰/۹۹	۴۰	بالای ۳ سال	

در جدول شماره ۲، نتایج آمار توصیفی و استنباطی مربوط به توصیف نحوه گذران اوقات فراغت دانشجویان از لحاظ زمان، مقدار، نگرش نسبت به جایگاه ورزش در پرکردن اوقات فراغت، تاثیر آن بر فعالیت های شغلی و علمی و میزان رضایتمندی از برنامه های ورزشی دانشگاه و مسئولان امر، نشان داده شده است.

جدول ۲: نتایج آمار توصیفی و آزمون خی دو در مورد گویه های اوقات فراغت دانشجویان

گویه ها	گزینه انتخابی غالب	فراوانی	درصد	χ^2	p
۱- آیا اوقات فراغت دارید؟	بلی	۳۱۱	۸۵/۴۴	۸۳/۴۳	*۰/۰۰۰
۲- چه مدت از شبانه روز اوقات فراغت دارید؟	۱ تا ۲ ساعت	۱۷۷	۴۸/۶۳	۹/۴۶	۰/۵۲۰
۳- اوقات فراغت شما در چه زمانی از شبانه روز است؟	ساعت ۱۸-۲۱	۱۳۵	۳۷/۰۸	۹۲/۷۳	*۰/۰۰۰
۴- پیشنهاد می کنید برنامه هایی که جهت گذراندن اوقات فراغت شما مهیا می شود در چه زمانی از شبانه روز باشد؟	۱۶ تا ۲۰	۱۲۰	۳۲/۹۷	۹۴/۲۱	*۰/۰۰۰

*./000	112/17	37/08	135	پنجشنبه	۵- کدام یک از روزهای هفته را برای اجرای اوقات فراغت مناسب می دانید؟
*./000	115/25	40/11	146	خوب	۶- نظر تان نسبت به ورزش به عنوان وسیله مناسب به منظور پرکردن اوقات فراغت چیست؟
*./000	92/86	54/12	197	آموزش پایه و همگانی	۷- به نظر شما اجرای ورزش در دانشگاه به چه صورت باشد مفیدتر است؟
*./000	65/10	67/85	248	بلی	۸- آیا شما دانشجویان را به ورزش کردن ترغیب می کنید؟
*./000	82/54	73/35	267	مثبت	۹- نحوه گذراندن اوقات فراغت بر روی فعالیت های شغلی و درسی چه اثری داشته است؟
0/635	91/73	48/90	178	بلی	۱۰- آیا از گذراندن اوقات فراغت خود راضی هستید؟
*./000	77/63	70/88	258	سه ساعت	۱۱- در صورتی که امکانات ورزشی مورد نظر در اختیار تان باشد، چند ساعت از اوقات فراغت تان را به این امر اختصاص می دهید؟
*./02	12/31	33/77	123	متوسط	۱۲- به نظر شما برنامه های دانشگاه برای پر کردن اوقات فراغت دانشجویان در چه حدی است؟
*./01	63/58	26/37	96	یک ساعت	۱۳- دانشگاه چند ساعت از اوقات فراغت شبانه روزی شما را به نحو مطلوب پر می کند؟
*./01	101/93	24/18	88	دو ساعت	۱۴- برنامه های ورزشی دانشگاه چند ساعت از اوقات فراغت شما را پر می کند؟
0/061	9/32	42/30	154	بلی	۱۵- در صورتی که اوقات فراغت خود را با ورزش می گذرانید، آیا تحت نظر مربی به ورزش می پردازید؟
*./000	81/67	25/27	92	خوب	۱۶- ارزیابی شما از مربی و مربیانی که تاکنون داشته اید به چه صورت است؟
*./02	121/33	31/04	113	خوب	۱۷- مسئولان ورزشی دانشگاه که مسئولیت برنامه ریزی گذراندن اوقات فراغت شما را از طریق ورزشی دارند تا چه حد واجد شرایط اجرایی هستند؟

*./۰۰۰	۱۰۲/۴۲	۳۹/۲۸	۱۴۳	دوم	۱۸- به نظر شما فعالیت های ورزشی در میان سایر فعالیت ها برای گذران اوقات فراغت دانشجویان در اولویت چندم است؟
*./۰۲	۹۰/۲۱	۲۱/۷۰	۷۹	متوسط	۱۹- ارزیابی شما از برنامه ورزشی دانشگاه برای گذران اوقات فراغت دانشجویان چگونه است؟
*./۰۱	۱۱۷/۶۹	۲۹/۹۴	۱۰۹	خیلی خوب	۲۰- میزان دستیابی به شادابی و سلامتی جسم و روان در نتیجه گذران اوقات فراغت شما با ورزش چقدر است؟
*./۰۰۰	۹۹/۳۳	۳۰/۲۲	۱۱۰	متوسط	۲۱- میزان رضایت از امکانات و وسایل ورزشی دانشگاه برای گذران اوقات فراغت چقدر است؟
*./۰۳	۷۲/۵۷	۳۲/۱۴	۱۱۷	متوسط	۲۲- میزان رضایت از کل برنامه های دانشگاه (ورزشی، مذهبی، هنری، فرهنگی و ...) برای گذران اوقات فراغت دانشجویان چقدر است؟
*./۰۰۰	۵۲/۱۸	۲۵/۵۵	۹۳	متوسط	۲۳- میزان ارتباط و هماهنگی بین برنامه های گذران اوقات فراغت با برنامه های آموزشی چقدر است؟

جدول شماره ۳ نشان دهنده آن است که بیشترین بزهکاری دانشجویان مربوط به بعد خرابکاری قوی (با میانگین ۱۱/۹۵ و انحراف معیار ۶/۱۹) می باشد. دزدی و تقلب، دومین بعد مهم را تشکیل داده است. (با میانگین ۵/۷۸ و انحراف معیار ۲/۶۰) بعد خرابکاری ضعیف (با میانگین ۴/۴۱ و انحراف معیار ۳/۷۰) سومین بعد و کجروی فرهنگی (با میانگین ۴/۲۷ و انحراف معیار ۳/۰۴) چهارمین بعد را تشکیل داده است.

جدول ۳: میانگین و انحراف معیار پاسخ گویان بر حسب گویه های بزهکاری

انحراف معیار $\pm$ میانگین	نام گویه	انحراف معیار $\pm$ میانگین	نام گویه
0.77 ± 0.91	فرار از دانشگاه	1.71 ± 0.89	صدمه به گوشی، کیوسک تلفن های عمومی
1.47 ± 0.64	فرار از خانه	0.64 ± 0.77	صدمه به مجسمه های نصب شده در میدان ها
2.03 ± 1.49	توهین به همکلاسی ها	0.76 ± 0.27	آسیب به علائم ترافیک و تابلوهای راهنمایی و رانندگی
4.27 ± 3.04	بعد کجروی فرهنگی بزهکاری	0.75 ± 0.51	آسیب زدن به صندوق های پستی، صدقات.....
1.07 ± 0.94	نوشتن یا نقاشی بر روی صندلی کلاس	0.81 ± 0.66	شکستن شیشه اماکن عمومی
0.68 ± 0.97	شکستن یا نوشتن بر روی تنه یا شاخه درختان	0.89 ± 0.37	آسیب به اتومبیل های کنار خیابان
2.66 ± 1.79	راه رفتن بر روی چمن های پارک ها	1.12 ± 0.39	صدمه به اموال دیگران
4.41 ± 3.70	بعد خرابکاری ضعیف بزهکاری	0.74 ± 0.42	آسیب به سیستم گرمایشی دانشگاه
1.97 ± 0.89	برداشتن وسایل دوستان	1.32 ± 0.57	خرد کردن لامپ روشنایی معابد دانشگاه
0.92 ± 0.60	برداشتن وسایل دانشگاه	0.96 ± 0.47	پاره کردن تصاویر کتاب ها یا مجلات
2.89 ± 1.11	تقلب در امتحانات	1.54 ± 0.87	پاره کردن صندلی وسایل حمل و نقل عمومی
5.78 ± 2.60	بعد دزدی و تقلب بزهکاری	11.95 ± 6.19	بعد خرابکاری قوی بزهکاری
26.41 ± 15.53		بزهکاری کلی	

جدول شماره ۴، ابعاد بزهکاری دانشجویان را بر اساس تکنیک آماری تحلیل عاملی نشان می دهد. بزهکاری دارای چهار بعد اساسی است. بعد اول، خرابکاری قوی است. با توجه به جدول، پاره کردن تصاویر کتاب ها یا مجلات با بالاترین بار عاملی (ضریب عاملی=۰/۷۹۵) بیشترین سهم را در تشکیل این بعد داشته است. دومین بعد بزهکاری کجروی فرهنگی است. سومین شاخص این بعد توهین به همکلاسی ها نشان دهنده آن است که این متغیر بیشترین بار عاملی (ضریب عاملی=۰/۷۰۳) را در تشکیل این بعد داشته است. سومین بعد بزهکاری، خرابکاری ضعیف است. اولین شاخص این بعد، نوشتن یا نقاشی بر روی صندلی کلاس، با ضریب عاملی (۰/۷۳۱) نشان دهنده اهمیت بالای این شاخص در این بعد است. در نهایت بعد چهارم تقلب یا دزدی بوده است. سومین شاخص آن یعنی، تقلب در امتحانات با ضریب عاملی (۰/۸۰۲) نشان دهنده اهمیت بالای این شاخص در این بعد بوده است.

جدول ۴: نتایج تحلیل عاملی بزهکاری دانشجویان دانشگاه های استان یزد

نتیجه آزمون KMO	ابعاد بزهکاری	عامل های بزهکاری				گویه های بزهکاری
		عامل چهارم	عامل سوم	عامل دوم	عامل اول	
۰/۸۷ KMO= P=۰/۰۱	خرابکاری قوی				۰/۷۲۴	صدمه به گوشی کیوسک تلفن های عمومی
					۰/۶۳۹	صدمه به مجسمه های نصب شده در میدان ها
					۰/۷۷۱	آسیب به علائم ترافیک و تابلوهای راهنمایی و رانندگی
					۰/۵۶۲	آسیب زدن به صندوق های پستی، صدقات.....
					۰/۵۸۹	شکستن شیشه ی اماکن عمومی
					۰/۵۳۳	آسیب به اتومبیل های کنار خیابان
					۰/۶۱۸	صدمه به اموال دیگران
					۰/۵۷۳	آسیب به سیستم گرمایشی دانشگاه
					۰/۶۲۷	خرد کردن لامپ روشنایی معابد دانشگاه
					۰/۷۹۵	پاره کردن تصاویر کتاب ها یا مجلات
			۰/۶۱۱	پاره کردن صندلی وسایل حمل و نقل عمومی		
			۰/۵۴۱	فرار از دانشگاه		

				۰		
				/۵۸۹		فرار از خانه
				۰		
				/۷۰۳		توهین به همکلاسی ها
				۰		
	خرابکاری ضعیف			/۷۳۱		نوشتن یا نقاشی بر روی صندلی کلاس
				۰		
				/۴۱۹		شکستن یا نوشتن بر روی تنه یا شاخه درختان
				۰		
				/۵۷۰		راه رفتن بر روی چمن های پارک ها
				۰		
	تقلب و دزدی			۰/۴۳۶		برداشتن وسایل دوستان
				۰/۶۱۷		برداشتن وسایل دانشگاه
				۰/۸۰۲		تقلب در امتحانات

جدول شماره ۵ نشان می دهد که بیشترین ضریب همبستگی (۰/۶۴) بین ابعاد اوقات فراغت و میزان بزهکاری دانشجویان مربوط به وقت تلف کردن بوده است. سطح معنی داری این بعد نشان می دهد که رابطه نسبتاً قوی بین این دو متغیر وجود دارد. اگرچه فعالیت های فراغتی سازمان یافته دارای رابطه معنی دار نبوده اند، اما در تحلیل رگرسیونی با کنترل سایر متغیرها دارای رابطه معنی دار می باشد. همچنین مشاهده می شود که به جز متغیر فوق، ابعاد مختلف دیگر اوقات فراغت که همگی در این ویژگی تحت نظارت اجتماع نمی باشد، با بزهکاری دانشجویان رابطه مثبت داشتند. به بیان دیگر، هر چه دانشجویان در فعالیت های سازمان یافته بیشتر شرکت کنند، کمتر در فعالیت های بزهکارانه درگیر می شوند.

جدول ۵: رابطه بین محورهای مختلف اوقات فراغت با بزهکاری دانشجویان

متغیر	ضریب r	سطح معنادری
فعالیت های فراغتی سازمان یافته	-۰/۲۸	۰/۱۴۳
جامعه پذیری بدون نظارت	۰/۴۷	۰/۰۰۰
وقت تلف کردن	۰/۶۴	۰/۰۰۰
سرگرمی منفعلانه	۰/۳۱	۰/۰۲۱
ورزش های غیررقابتی	۰/۴۶	۰/۰۳۰
شیوه های تغذیه و مد	۰/۵۱	۰/۰۰۰

نتایج جدول شماره ۶ نشان می دهد که ۳۷ درصد بزهکاری دانشجویان توسط متغیر اوقات فراغت تبیین می شود. با توجه به ضریب همبستگی چندگانه در مرحله سوم که برابر با ۰/۶۱ و ضریب تعیین مساوی ۰/۳۷ شده است، می توان بیان داشت که ۶۳ درصد از تغییرات بزهکاری دانشجویان (واریانس باقی مانده) تحت تاثیر سایر متغیرها می باشد. نتایج جدول گویایی این واقعیت است که هرچه دانشجویان بیشتر وقت خود را در فعالیت های بی هدف در خانه و یا در اجتماع بگذرانند، احتمال آنکه رفتارهای بزهکارانه در آنها افزایش یابد، بیشتر خواهد بود. به عبارتی، به ازای هر واحد در میزان وقت تلف کردن آنها، ۰/۳۶ بر میزان بیکاری آنها افزوده می شود. همچنین به ازای هر واحد افزایش در فعالیت های اوقات فراغتی بدون نظارت اجتماعی، ۰/۳۲ بر میزان بیکاری آنها افزوده می شود. در نهایت هر چه دانشجویان در فعالیت های اوقات فراغتی سازمان یافته شرکت کنند، ۰/۲۷- از میزان بزهکاری آنها کم می شود.

جدول ۶: متغیرهای وارد شده در معادله رگرسیون برای تبیین واریانس بزهکاری دانشجویان

سطح معنی داری T	مقدار T	بتا	سطح معنی داری F	مقدار F	R ²	R	متغیرهای وارد به معادله	مراحل ورود متغیرها
۰/۰۰۰	۹/۸۱	۰/۳۶۱	۰/۰۰۰	۴۸/۳۶	۰/۱۷۷	۰/۴۲۱	وقت تلف کردن	اول
۰/۰۲۵	۷/۲۱	۰/۳۲۰	۰/۰۱۵	۶۰/۴۱	۰/۳۰۰	۰/۵۰۸	جامعه پذیری بدون نظارت	دوم
۰/۰۰۰	-۵/۱۷	-۰/۲۷۳	۰/۰۰۰	۵۳/۴۲	۰/۳۷۲	۰/۶۱۰	اوقات فراغت سازمان یافته	سوم

بحث و نتیجه گیری

مطالعه حاضر به بررسی رابطه گذراندن اوقات فراغت با گرایش به بزهکاری در دانشجویان دانشگاه استان یزد با تاکید بر فعالیت های ورزشی پرداخته است. مطالعه حاضر نشان داد که بین فعالیت های اوقات فراغت و بزهکاری رابطه مثبت معنا داری وجود دارد که با نتایج تحقیقات احمدی و همکاران (۱۳۸۰)، مشکانی و مشکانی (۱۳۸۱) و علیوردی نیا و آرمان مهر (۱۳۸۷) همخوانی دارد.

همچنین، نتایج این تحقیق نشان داد دانشجویانی که در فعالیت های اوقات فراغتی سازمان یافته شرکت داشته اند، بزهکاری کمتری در میان آنها مشاهده می شود. نتایج تحقیقات خواجه نوری نیز یافته های این تحقیق را حمایت می کند. (خواجه نوری، ۱۳۸۹: ۳۱) مطالعه حاضر نشان داد که سرگرمی های منفعلانه در جامعه آماری ما از اقبال زیادی برخوردار می باشد و هم سو با یافته های پژوهش های قبلی، گسترش فناوری های جدید ارتباطی و اطلاعاتی و ماهواره تا حد زیادی اوقات فراغت دانشجویان را پر کرده است. (لطفی کاشانی، ۱۳۷۴: ۲۸) علاوه بر این، استقبال جوانان از فیلم های اکشن (خواجه نوری، ۱۳۸۹: ۳۱) دال بر بالاتر بودن میانگین خرابکاری و خشونت دانشجویان در

مطالعه حاضر می باشد. در این مطالعه، ورزش های غیر رقابتی با بزهکاری رابطه مثبت داشتند که با نتایج تحقیق خواجه نوری مطابقت و همخوانی دارد. از دیدگاه پژوهشگران این مطالعه، هم اکنون در جامعه شهری ورزش هایی همچون: بدنسازی، یوگا، ایروبیک و پیاده روی های عمومی در پارک ها و حاشیه خیابان ها به شدت در حال رواج هستند که این خود نتیجه دگرگونی در رفتارهای عینی و ذهنی جوانان است و پدیده ای متأثر از تحولات جهانی به شمار می آید.

همچنانکه گفته شد، فعالیت های سازمان یافته اوقات فراغتی با بزهکاری دارای رابطه منفی و فعالیت های سازمان نیافته دارای رابطه مثبت و معنا دار می باشند. از این رو، مسئولانی که به نوعی با امور دانشجویان سر و کار دارند، باید از یک سو، برنامه هایی را جهت مشارکت هر چه بیشتر دانشجویان در فعالیت های سازمان یافته اوقات فراغتی طراحی نمایند و از سوی دیگر، بر فعالیت های سازمان نیافته به نوعی نظارت داشته باشند. مسئولان دانشگاه ها باید به حل مشکلات روانی، عاطفی و اجتماعی جوانان توجه بیشتری را مبذول نمایند و با بستر سازی مناسب ورزشی در سطح دانشگاه ها بویژه برای دانشجویان پسر، از روند رو به رشد بزهکاری در این قشر جامعه جلوگیری کنند. علاوه بر اقدام مقام های مسئول در سطح دانشگاه ها، دانشجویان خود نیز باید از امکانات موجود حداکثر استفاده را ببرند و والدین با کسب آموزش های کافی پیرامون استفاده از اینترنت، رایانه، تلفن همراه و مدیریت گیرنده های ماهواره ای، نظارت اجتماعی بیشتری بر اوقات فراغت جوانانشان اعمال نمایند. هر چند که باید به نقش رسانه های گروهی برای فرهنگ سازی مناسب در این زمینه نیز توجه ویژه ای مبذول داشت.

پروژه گاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

منابع

- احمدی، ح؛ مقدس، ع.ا. و خواجه نوری، ب (۱۳۸۰) "بررسی تطبیقی رفتار بزهکارانه دانش آموزان دبیرستان های نظام قدیم و جدید شهر شیراز". مجله علوم اجتماعی و انسانی دانشگاه شیراز. دوره ۱۶، شماره ۲.
- امیرتاش، علی محمد (۱۳۸۳) "فوق برنامه و اوقات فراغت با تاکید بر فعالیت ورزشی". المپیک. سال دوازدهم، شماره ۲.
- تندنویس، فریدون (۱۳۷۸) "جایگاه ورزش در اوقات فراغت دانشجویان کشور". حرکت. شماره ۲.
- خواجه نوری، ب و هاشمی نیا، ف (۱۳۸۹) "رابطه اوقات فراغت و بزهکاری نمونه مورد مطالعه: دانش آموزان دبیرستانی شهر شیراز". مجله علوم اجتماعی دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه فردوسی مشهد. بهار و تابستان ۱۳۸۹.
- صفایا، علی محمد (۱۳۷۹) "نحوه گذران اوقات فراغت دانشجویان دختر دانشگاه آزاد اسلامی با تاکید بر فعالیت های ورزشی". شماره ۹.
- علیوردی نیا، ا و آرمان مهر، و (۱۳۸۷) "فعالیت های ورزشی و بزهکاری: آزمون تجربی نظریه پیوند اجتماعی هیرشی". نشریه علوم حرکتی و ورزش. سال ششم، شماره ۱۲.
- لطفی کاشانی، فرح و وزیری، شهرام (۱۳۷۴) "چگونگی گذران اوقات فراغت دانشجویان دختر و پسر دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن: طرح پژوهشی". معاونت پژوهشی دانشگاه آزاد اسلامی، واحد رودهن.
- مشکانی، م.ر و مشکانی، ز (۱۳۸۱) "سنجش تاثیر عوامل درونی و بیرونی خانواده بر بزهکاری نوجوانان (آزمون تجربی نظریه ترکیبی کنترل اجتماعی و پیوند افتراقی)". مجله جامعه شناسی ایران. دوره چهار، شماره ۲.
- نمازی زاده، مهدی و سلحشور، بهمن (۱۳۷۹) تربیت بدنی. تهران: انتشارات سمت
- Rojek ,E., Chris,A., Susan, M., Veal, A.J.(2006) **A Handbook of Leisure Studies**. London: Palgrave

- Smith, S., Kern, RM., Cuurlette, W.L., Mullis, F. (2001) “**Lifestyle profiles and interventions for aggressive adolescents**”. Journal of Individual Psychology, Vol. 57, NO. 3.
- Wegner, L., Alan JF. Martie M., Carl, L. (2006) “**Leisure Boredom and Substance Use among High School Students in South Africa**”. Journal of Leisure Research, Vol. 38, NO.2.

The Relationship between Leisure time and Delinquency Trends in Male Students with an Emphasis on Sporting Activities

Fereshteh Kotobi

Ph.D. student in Sport Management, University of Shomal, Mazandaran

Mohammad Hossein Razavi

Ph.D., Assistant Professor in Sport Management, University of Shomal, Mazandaran

Hassan Naghizadeh

Ph.D. students in Physical Education and Sport Sciences, University of Ardakan, Iran

Received: 29 Jun 2014

Accepted: 6 Aug 2014

One of the key areas related to juvenile delinquency is leisure time and in particular physical activity. Thus, the present study was to investigate the relationship between leisure time and delinquency trends in male students of Yazd University with an emphasis on sporting activities.

Descriptive research method is correlation Field was conducted in the form of the fieldwork. The population of the study is based on random sampling and according to Morgan table 364 healthy subjects were selected as sample. Information gathered by the questionnaire, after confirming the validity and reliability and they were analyzed by Pearson statistical test, regression and factor analysis at a significance level of $\alpha = 0/05$.

The results showed that most of the student's delinquency has been order in the strong vandalism, theft, fraud, poor vandalism and finally the cultural deviations. Also, between unorganized leisure time and delinquency was positive correlation. Regression model showed that Idle, unsupervised socialization and organized leisure time together is explained the 37% of the variation in delinquency students.

Thus, the increase in organized leisure activities to gether with social supervision causing tends will reduce delinquency in students.

Key words: Leisure time, Delinquency, Students, Sporting activities and Yazd University